

Ekonomisk trygghet vid ålderdom

11

Förslag till statsbudget för 2009

Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	7
2	Lagförslag.....	9
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (2001:761) om bostadstillägg till pensionärer m.fl.....	9
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (2001:853) om äldreförsörjningsstöd.....	11
3	Ekonomisk trygghet vid ålderdom.....	13
3.1	Omfattning.....	13
3.2	Utgiftsutveckling	13
3.3	Mål	14
3.4	Resultatredovisning	14
3.5	Revisionens iakttagelser.....	18
3.6	Politikens inriktning	18
3.7	Förslag till författningsändringar.....	19
3.7.1	Höjd norm för den skäligen levnadsnivån avseende särskilt bostadstillägg för pensionärer och äldreförsörjningsstöd	19
3.8	Budgetförslag	20
3.8.1	1:1 Garantipension till ålderspension	20
3.8.2	1:2 Efterlevandepensioner till vuxna.....	21
3.8.3	1:3 Bostadstillägg till pensionärer	22
3.8.4	1:4 Äldreförsörjningsstöd	23

Tabellförteckning

Anslagsbelopp	7
3.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde	13
3.2 Härledning av ramnivån 2009–2011. Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom.....	14
3.3 Ramnivå 2009 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom.....	14
3.4 Pensionärernas ekonomiska standard jämfört med befolkningen i övrigt, median.....	15
3.5 Lägsta disponibel inkomst efter skatt och boendekostnader, 2008.....	17
3.6 Anslagsutveckling 1.1 Garantipension till ålderspension	20
3.7 Härledning av ramnivån 2009–2011, för 1.1 Garantipension till ålderspension	21
3.8 Anslagsutveckling 1:2 Efterlevandepensioner till vuxna	21
3.9 Härledning av ramnivån 2009–2011, för 1.2 Efterlevandepensioner till vuxna	21
3.10 Anslagsutveckling 1.3 Bostadstillägg till pensionärer.....	22
3.11 Härledning av ramnivån 2009–2011, 1.3 Bostadstillägg till pensionärer	23
3.12 Anslagsutveckling 1.4 Äldreförsörjningsstöd	23
3.13 Härledning av ramnivån 2009–2011, för 1.4 Äldreförsörjningsstöd	24

Diagramförteckning

3.1	Utveckling av följsamhetsindex och prisbasbelopp åren 2002 – 2007	15
3.2	Utvecklingen av pension efter skatt för ensamstående 1997 – 2007. Index 1997 = 100	15
3.3	Andelen personer med låg ekonomisk standard bland de över 65 år, relativt och absolut i procent, 1999-2007 (2007 prognos)	16
3.4	Disponibel inkomst per konsumtionsenhet före samt efter betald bostadskostnad, medelvärden 2009 (prognos)	17
3.5	Andel med omställningspension över garantinivå, utveckling 2003 - 2007	18
3.6	Andel över garantinivå för olika åldersgrupper	18

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. antar regeringens förslag om ändring i lagen (2001:853) om äldreförsörjningsstöd (avsnitt 2.1 och 3.7),
2. antar regeringens förslag om ändring i lagen (2001:761) om bostadstillägg till pensionärer m.fl. (avsnitt 2.2 och 3.7),
3. godkänner att målet för politikområdet 20 *Ekonomisk äldrepolitik* upphör att gälla (avsnitt 3.3),
4. godkänner målet: personer med låg eller ingen inkomstrelaterad pension ska garanteras ett värdesäkrat grundskydd. Efterlevande make ska ges ett rimligt ekonomiskt stöd för att klara omställningen efter ett dödsfall (avsnitt 3.3),
5. för budgetåret 2009 anvisar anslagen under utgiftsområde 11 *Ekonomisk trygghet vid ålderdom* enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag	Anslagstyp	
1:1 Garantipension till ålderspension	Ramanslag	19 023 000
1:2 Efterlevandepensioner till vuxna	Ramanslag	15 842 000
1:3 Bostadstillägg till pensionärer	Ramanslag	7 118 000
1:4 Äldreförsörjningsstöd	Ramanslag	473 000
Summa		42 456 000

2 Lagförslag

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (2001:761) om bostadstillägg till pensionärer m.fl.

Härigenom föreskrivs att 20 § lagen (2001:761) om bostadstillägg till pensionärer m.fl. ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

20 §¹

Särskilt bostadstillägg *skall* utges med det belopp som den bidragsberättigades inkomster efter avdrag för skälig bostadskostnad understiger en skälig levnadsnivå, allt räknat per månad.

En skälig levnadsnivå enligt första stycket *skall* anses motsvara en tolfte del av 1,294 gånger prisbasbeloppet för den som är ogift och en tolfte del av 1,084 gånger prisbasbeloppet för den som är gift.

En bostadskostnad som uppgår till högst 6 200 kronor för den som är ogift och 3 100 kronor för den som är gift, *skall* från och med den månad den bidragsberättigade fyller 65 år anses som skälig bostadskostnad enligt första stycket. För

Särskilt bostadstillägg *ska* utges med det belopp som den bidragsberättigades inkomster efter avdrag för skälig bostadskostnad understiger en skälig levnadsnivå, allt räknat per månad.

En skälig levnadsnivå enligt första stycket *ska* anses motsvara en tolfte del av 1,3546 gånger prisbasbeloppet för den som är ogift och en tolfte del av 1,1446 gånger prisbasbeloppet för den som är gift.

En bostadskostnad som uppgår till högst 6 200 kronor för den som är ogift och 3 100 kronor för den som är gift, *ska* från och med den månad den bidragsberättigade fyller 65 år anses som skälig bostadskostnad enligt första stycket. För

¹ Senaste lydelse 2006:1541.

övriga bidragsberättigade gäller beloppen 5 700 kronor respektive 2 850 kronor.

övriga bidragsberättigade gäller beloppen 5 700 kronor respektive 2 850 kronor.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2009. Äldre bestämmelser gäller fortfarande beträffande särskilt bostadstillägg som avser tid före ikraftträdandet.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2001:853) om äldreförsörjningsstöd

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (2001:853) om äldreförsörjningsstöd ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Den stödberättigade *skall* genom äldreförsörjningsstödet dels tillförsäkras en skälig levnadsnivå, dels tillförsäkras medel för att täcka en skälig bostadskostnad.

Den skäliga levnadsnivån enligt första stycket *skall* per månad motsvara en tolfedel av 1,294 gånger prisbasbeloppet för den som är ogift och en tolfedel av 1,084 gånger prisbasbeloppet för den som är gift.

En bostadskostnad som uppgår till högst 6 200 kronor per månad för den som är ogift och 3 100 kronor per månad för den som är gift *skall* anses som en skälig bostadskostnad enligt första stycket. För var och en av makarna *skall* bostadskostnaden beräknas till hälften av deras sammanlagda bostadskostnad. För var och en av de boende i tvåbäddsrums i särskild boendeform *skall* en bostadskostnad som uppgår till högst 2 850 kronor per månad anses som en skälig bostadskostnad enligt första stycket.

Föreslagen lydelse

4 §¹

Den stödberättigade *ska* genom äldreförsörjningsstödet dels tillförsäkras en skälig levnadsnivå, dels tillförsäkras medel för att täcka en skälig bostadskostnad.

Den skäliga levnadsnivån enligt första stycket *ska* per månad motsvara en tolfedel av 1,3546 gånger prisbasbeloppet för den som är ogift och en tolfedel av 1,1446 gånger prisbasbeloppet för den som är gift.

En bostadskostnad som uppgår till högst 6 200 kronor per månad för den som är ogift och 3 100 kronor per månad för den som är gift *ska* anses som en skälig bostadskostnad enligt första stycket. För var och en av makarna *ska* bostadskostnaden beräknas till hälften av deras sammanlagda bostadskostnad. För var och en av de boende i tvåbäddsrums i särskild boendeform *ska* en bostadskostnad som uppgår till högst 2 850 kronor per månad anses som en skälig bostadskostnad enligt första stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2009. Äldre bestämmelser gäller fortfarande beträffande äldreförsörjningsstöd som avser tid före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 2006:1542.

3 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

3.1 Omfattning

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom delas in i två områden: Ersättning vid ålderdom där garantipension, bostadstillägg till pensionärer samt äldreförsörjningsstöd ingår, och Ersättning vid dödsfall som omfattar efterlevandepension till vuxna dvs. omställningspension, änkepension, särskild efterlevandepension och garantipension till dessa förmåner.

Inkomstrelaterad ålderspension redovisas under avsnittet Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten.

3.2 Utgiftsutveckling

Utgifterna för 2007 blev cirka 464 miljoner kronor lägre än anvisade medel vilket innebär minskade utgifter med 1 281 miljoner kronor mellan åren 2006 och 2007. Att utgifterna minskat beror framförallt på att antalet personer

minskar mellan åren. Det är en långsiktig trend som beror på att antalet personer med inkomstrelaterad pension ökar samt att den genomsnittliga nivån för inkomstrelaterad pension stiger. En anledning till detta är följsamhetsindexeringen, som infördes 2002, som inneburit en real höjning av den inkomstrelaterade pensionen med 4,9 procent. Andra faktorer som påverkar kostnaderna för utgiftsområdet är prisbasbeloppets utveckling, medelbeloppet för respektive förmån och antalet förmånstagare. Medelbeloppet för ålderspensionen påverkas även av fördelningen av hur många personer som är ogifta eller gifta, andelen personer som tar ut sin pension tidigt eller sent samt uttag som görs med hel eller partiell pension.

Flertalet av förmånerna betalas ut som komplement till den inkomstrelaterade ålderspensionen och det gör att kostnaderna minskar. Ett undantag är dock efterlevandepension till vuxna eftersom både efterlevandepension och garantipension ingår i anslaget.

Tabell 3.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde

Miljoner kronor

	Utfall 2007	Budget 2008 ¹	Prognos 2008	Förslag 2009	Beräknat 2010	Beräknat 2011
<i>Ersättning vid ålderdom</i>						
1:1 Garantipension till ålderspension	20 371	19 609	19 404	19 023	18 469	17 610
1:2 Efterlevandepensioner till vuxna	15 702	15 738	15 706	15 842	15 553	15 061
1:3 Bostadstillägg till pensionärer	7 263	7 177	7 157	7 118	7 268	7 253
1:4 Äldreförsörjningsstöd	402	424	430	473	514	550
Summa Ersättning vid ålderdom	43 738	42 948	42 697	42 456	41 804	40 474
Totalt för utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	43 738	42 948	42 697	42 456	41 804	40 474

¹ Inklusive tillägsbudget i samband med 2008 års tillägsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tillägsbudget i samband med denna proposition..

Tabell 3.2 Härlledning av ramnivån 2009–2011. Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Miljoner kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008 ¹	42 948	42 948	42 948
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	10	10	10
Övriga makroekonomiska förutsättningar	1 199	2 134	2 504
Volym	-1 751	-3 399	-5 189
<i>Överföring till/från andra utgiftsområden</i>			
Övrigt	50	111	201
Ny ramnivå	42 456	41 804	40 474

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Tabell 3.3 Ramnivå 2009 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Miljoner kronor

	2009
Investeringar	–
Transfereringar	42 456
Verksamhetskostnader	–

3.3 Mål

Regeringens förslag: Målet för politikområdet Ekonomisk äldrepolitik upphävs.

Följande mål ska gälla för utgiftsområdet Ekonomisk trygghet vid ålderdom: Personer med låg eller ingen inkomstrelaterad pension ska garanteras ett värdesäkrat grundskydd. Efterlevande make ska ges ett rimligt ekonomiskt stöd för att klara omställningen efter ett dödsfall.

Skälen för regeringens förslag: Som regeringen aviserade i 2008 års ekonomiska vårproposition (prop. 2007/08:100, avsnitt 4.4.4) och som närmare utvecklas i denna proposition (avsnitt 10.4.1, volym 1) utgår den enhetliga verksamhetsstrukturen. Det innebär att utgiftsområden inte kommer att indelas i politikområden och i förekommande fall inte heller i verksamhetsområden. Mot denna bakgrund bör målet för politikområdet Ekonomisk äldrepolitik upphävas.

Det mål som tidigare gällde för politikområdet Ekonomisk äldrepolitik bör gälla för utgiftsområdet Ekonomisk trygghet vid ålderdom.

3.4 Resultatredovisning

Ersättning vid ålderdom

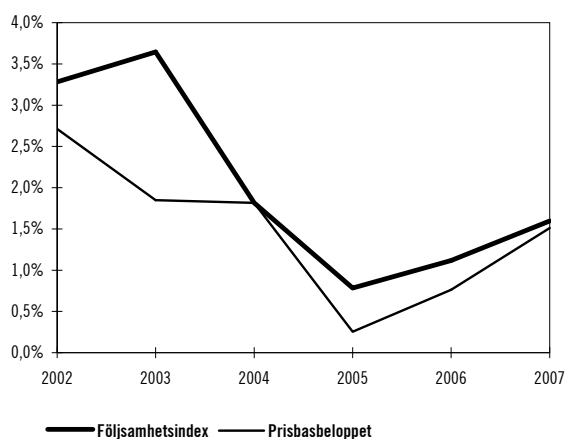
För att mäta måluppfyllelsen gör Socialdepartementet årligen analyser av pensionärernas levnadsstandard. Vissa år görs utvidgade studier som publiceras. ”Var det bättre förr? Pensionärernas ekonomiska situation i början av 2000-talet (Ds 2006:13) publicerades i juni 2006.

Utvecklingen av pensionärernas inkomster 1997 – 2007

Ett sätt att visa den ekonomiska utvecklingen för pensionärer är att följa förändringen av den allmänna pensionen utifrån olika typfall. Försäkringskassan redovisar varje år till regeringen en studie över utvecklingen av den allmänna ålderspensionen under de senaste tio åren. Det är endast allmän ålderspension som ingår i studien medan andra inkomster som t.ex. änkepension och avtalspension inte ingår. Samtliga typfall är födda före 1938 och har alltså tjänat in pension helt enligt ATP-systemets regler. I årets rapport (S2008/6696/SF) från Försäkringskassan redovisas förändringarna av allmän ålderspension och bostadstillägg för perioden 1997 – 2007 för fyra ensamstående pensionärer och fyra pensionspar. Det ena typfallet har inte tjänat in någon ATP alls, dvs. medelpoängen är 0 medan medelpoängen för de övriga är, 2,35, 4,38 respektive 6,50 (medelpoängen 2,35 motsvarar genomsnittet för kvinnor och 4,38 genomsnittet för män).

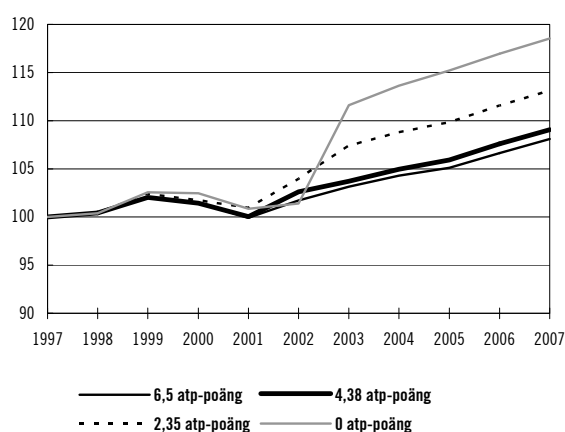
Försäkringskassans studie visar att alla typfall har högre pension 2007 än 1997, både före och efter skatt, räknat i 2007 års penningvärde. Under den studerade perioden var pensionerna närmast oförändrade, mätt i fasta priser, fram till 2003 medan de därefter ökar, både före och efter skatt och i alla inkomstlagen.

De besparingar som gjordes i samband med budgetsaneringen på 1990-talet innebar att prisbasbeloppet inte räknades upp med hela förändringen i konsumentpriserna för de två första åren i perioden. Från 1999 kompenseras pensionärerna åter fullt ut för utvecklingen av konsumentpriserna genom att beräkningen av prisbasbeloppet återställts.

Diagram 3.1 Utveckling av följsamhetsindex och prisbasbelopp åren 2002 – 2007

Källa: Försäkringskassan

Följsamhetsindexering av ATP (from. 2003 tilläggspension) infördes från och med årsskiftet 2001/2002. Den nya indexeringen innebär att tilläggspensionen varje år räknas om med utvecklingen av inkomstindex minus 1,6 procent. Den förändrade indexeringsmetoden har inneburit att tilläggspensionen har ökat reallt från och med 2002 dvs. tilläggspensionen har för varje år från och med 2002 ökat mer än vad den skulle ha gjort om den fortfarande hade varit prisindexerad. Ett undantag utgörs dock av år 2004 – då var utvecklingen densamma för prisindexering och följsamhetsindexering.

Diagram 3.2 Utvecklingen av pension efter skatt för ensamstående 1997 – 2007. Index 1997 = 100

Källa: Försäkringskassan

Den största ökningen av pensionerna under perioden skedde den 1 januari 2003 då det reformerade ålderspensionssystemet trädde i full kraft.

Det tidigare grundskyddet dvs. folkpension, pensionstillskott och det särskilda grundavdraget ersattes då av en beskattad garantipension. Pensionärer utan eller med låg ATP-poäng fick därmed en kraftig höjning av pensionen. Övergången till garantipension innebar för de som är födda 1937 eller tidigare att pensionen efter skatt ökade. En anledning till detta var att kompenseringen för det särskilda grundavdraget beräknades efter den högsta kommunalskatten i riket. Även grundavdragsnivån höjdes 2003 vilket bidrog till att förstärka pensionen efter skatt.

Pensionärernas ekonomiska standard

Att jämföra pensionärernas inkomster med förvärvsaktivas är ett sätt att mäta pensionärernas levnadsstandard för att se om den ligger på en skälig nivå. För de flesta personer innebär övergången från förvärvsarbete till ålderspension att deras disponibla inkomst blir lägre. En jämförelse mellan den disponibla medianinkomsten för samtliga förvärvsaktiva med motsvarande för samtliga över 65 år visar att skillnaderna är större för kvinnor än män. Det beror på att äldre kvinnors deltagande i arbetskraften förr var lägre och att kvinnornas inkomster har ökat allteftersom deras förvärvsfrekvens och utbildningsnivå blivit högre.

Tabell 3.4 Pensionärernas ekonomiska standard jämfört med befolkningen i övrigt, median

	Disponibel inkomst, kronor	Andel av förvärvsaktivas inkomster, procent	
		Prognos 2006	Prognos 2007
Samtliga 0-65	172 445	188 873	100
Samtliga 66+	141 022	147 569	82
Män 0-65	174 441	190 944	101
Kvinnor 0-65 år	170 163	185 782	99
Män 66-74	171 654	179 326	100
Kvinnor 66-74	149 932	155 748	87
Män 75-84	140 412	145 817	81
Kvinnor 75-84	125 750	130 491	73
Män 85+	131 995	137 793	77
Kvinnor 85+	116 860	119 386	68

Källa: HEK 2006

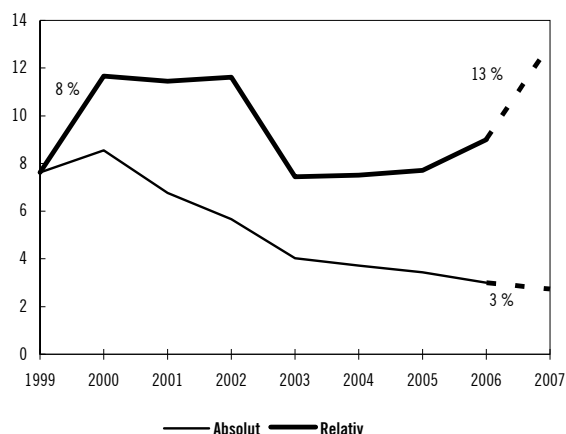
Personer över 65 år är inte en homogen grupp utan det finns stora skillnader i inkomster mellan olika pensionärsgrupper. Yngre pensionärer har högre inkomster än äldre och männen har högre inkomster än kvinnorna. Den lägsta disponibla inkomsten har kvinnor över 85 år. Deras disponibla inkomst för 2006 var 68 procent av de förvärvsaktivas medan motsvarande för gruppen män 66-74 år var 100 procent. Anledningen till att det är de äldre kvinnorna som har den lägsta disponibla inkomsten beror på att de inte har förvärvsarbetat i samma utsträckning som män och yngre kvinnor.

Låg ekonomisk standard beskrivs ofta i relativa termer, dvs. i förhållande till den övriga befolkningens ekonomiska standard. Internationellt sätts gränsen för låg ekonomisk standard utifrån 50 procent eller 60 procent av medianinkomsten. Relativa mått kan dock vara missledande eftersom beräkningarna görs genom att man jämför den aktuella gruppens disponibla inkomst med medianinkomsten för alla. Detta mått visar enbart hur gruppen förhåller sig till alla och trots att den reellt sett har en oförändrad eller förbättrad disponibel inkomst kan de relativt hela befolkningen ha fått en försämring. Ett relativt mått kan till exempel medföra att en skattesänkning som riktas enbart till förvärvsaktiva gör att andelen pensionärer med låg ekonomisk standard ökar trots att deras ekonomiska situation inte har förändrats. Låg ekonomisk standard behöver därför även studeras utifrån ett absolut mått.

Ett sätt att göra detta på är att mäta hur andelen pensionärer med låg ekonomisk standard förändras under en period. Det sker genom att man fastställer en relativ gräns (60 procent av medianinkomsten) för låg ekonomisk standard i början av mätperioden. Gränsen skrivs därefter enbart upp med inflationen.

Diagrammet nedan visar att andelen personer över 65 år med låg ekonomisk standard har minskat sett utifrån det absoluta måttet från 1999 – 2006. Prognosen för 2007 visar på en ytterligare nedgång. Om man däremot använder det relativa måttet för låg ekonomisk standard för pensionärer (60 procent av medianinkomsten) ökar istället andelen pensionärer med låg ekonomisk standard, mycket på grund av att de förvärvsaktiva har fått skattesänkningar vilket påverkar medianinkomsten för hela befolkningen.

Diagram 3.3 Andelen personer med låg ekonomisk standard bland de över 65 år, relativt och absolut i procent, 1999-2007 (2007 prognos)

Källa: SCB, HEK 2006

Detta sätt att mäta ekonomisk utsatthet är inte tillräckligt om man vill hitta de sämst ställda pensionärerna. En orsak till detta är att bostadskostnaden inte ingår i måttet nedan trots att bostadstillägg, BTP, som är direkt knutet till denna räknas med som inkomst i måttet. Det medför att en person med låg bostadskostnad och lågt BTP kan definieras som ekonomiskt utsatt medan en person med exakt lika hög inkomst men som har en hög bostadskostnad och högt BTP inte definieras som ekonomiskt utsatt. Detta trots att deras disponibla inkomst är lika höga när hyran är betald. En annan orsak till att måttet inte är fullständigt är att förmögenhet påverkar bostadstillägget men inte ingår i inkomstmåttet. Det kan t.ex. medföra att en person som endast har garantipension och inte får bostadstillägg p.g.a. att han eller hon har en stor förmögenhet betraktas som ekonomiskt utsatt medan samma person inte skulle ses som ekonomiskt utsatt om han eller hon saknade förmögenhet och fick ett högt bostadstillägg.

Ett sätt att komma tillrätta med dessa problem är att vid definitionen av de sämst ställda pensionärerna även ta hänsyn till boendekostnad och förmögenhet för att fastställa den disponibla inkomsten. Med disponibel inkomst avses vanligtvis inkomsten efter skatteavdrag. Om man vid fastställande av disponibel inkomst även tar hänsyn till bostadskostnad erhålls det belopp som en person har kvar att leva på sedan skatt och bostadskostnad är betald. Detta beräknings-sätt används för äldreförsörjningsstöd, ÄFS och särskilt bostadstillägg, SBTP genom att den för-

säkrade garanteras ett visst belopp i skälig levnadsnivå sedan skatt och skälig bostadskostnad är betald. Beloppet för den skäliga levnadsnivån är detsamma för både SBTP och ÄFS och motsvarar 1,294 gånger prisbasbeloppet för en ogift person och 1,084 för den som är gift. I denna proposition föreslås en höjning av den skäliga levnadsnivån fr.o.m. den 1 januari 2009, till 1,3546 för ogifta och 1,1446 för gifta.

Typfallsberäkningarna i tabell 3.5 visar hur stor skillnaden i disponibel inkomst är mellan olika grundskyddsförmåner sedan hänsyn även har tagits till en bostadskostnad på 4 000 kronor per månad. En jämförelse mellan en person som har full (40/40) garantipension och bostadstillägg och en person som har äldreförsörjningsstöd visar att sedan skatt och hyra är betald har en ogift person som är född 1938 eller senare och som har äldreförsörjningsstöd knappt 1 000 kronor mindre per månad att leva på jämfört med den som har garantipension och bostadstillägg. En gift person med äldreförsörjningsstöd har kvar drygt 1 200 kronor mindre per månad sedan skatt och hyra är betald än den som har garantipension och bostadstillägg.

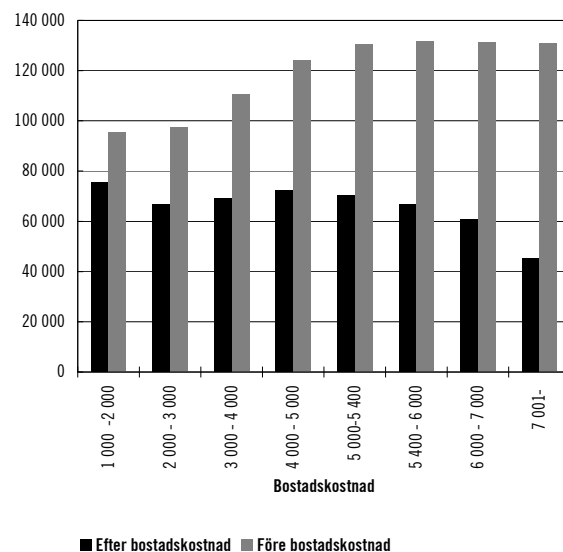
Tabell 3.5 Lägsta disponibel inkomst efter skatt och boendekostnader, 2008

	Ensamstående 1938	Sammanboende 1938	Ensamstående 1937	Sammanboende 1937
Garantipension	1 657	3 076	1 781	3 174
Garantipension + BTP	5 377	4 936	5 501	5 034
SBTP + ÄFS	4 421	3 704	4 421	3 704

Källa: Socialdepartementet
Förutsättningar: hyra 4000, skattetabell 32, ingen förmögenhet eller övrig inkomst

Bostadstillägg, BTP betalas ut upp till ett tak för bostadskostnaden på 5 000 kronor per månad. Det maximala bostadstillägget före inkomstprövning är 93 procent av den godkända bostadskostnaden. Genom att det finns ett tak inom BTP leder detta till att den disponibla inkomsten efter betald bostadskostnad minskar relativt mycket när bostadskostnaden överstiger 5 000 kronor per månad vilket tydligt framgår av diagram 3.4. Detta eftersom pensionären då själv måste betala hela den delen av bostadskostnaden som överstiger taket.

Diagram 3.4 Disponibel inkomst per konsumtionsenhet före samt efter betald bostadskostnad, medelvärden 2009 (prognos)

Källa: Socialdepartementets prognos i Fasit 2009

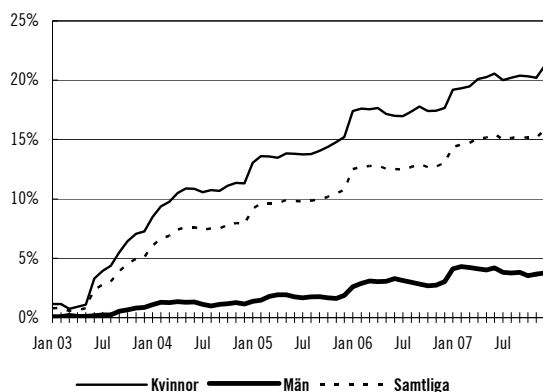
Ersättning vid dödsfall

Omställningspensionen är inkomstrelaterad och grundar sig på den avlidne makens ålderspensionsbehållning. Det finns även en garantinivå som innebär att den som får låg omställningspension eller ingen omställningspension alls kan få garantipension. Garantipensionen är beroende av den avlidnes bosättningstid i Sverige och reduceras av omställningspensionen krona för krona.

Beräkningar som har gjorts inom Socialdepartementet visar att kvinnors omställningspension överstiger garantinivån i högre grad än männens omställningspension. Det beror på att män i allmänhet har högre arbetsinkomster än kvinnor vilket medför att efterlevande kvinnor har högre genomsnittlig omställningspension än efterlevande män. Under perioden januari 2003 – januari 2008 har andelen personer vars omställningspension överstiger garantinivån ökat. Det gäller framförallt kvinnor men även männens andel över garantinivån har ökat under perioden. Ökningen beror främst på följsamhetsindexeringen av den inkomstrelaterade delen av efterlevandepensionerna som infördes från och med januari 2004. Före 2004 följde dessa istället utvecklingen av prisbasbeloppet. Garantipensionen är däremot fortfarande prisindexerad. Resultatet av beräkningarna påverkas även till viss del av de

långtgående övergångsreglerna för änkepension och utfasningen av änkepensionen. Övergångsreglerna innebär bl.a. att kvinnor födda 1944 eller tidigare i första hand beviljas änkepension och att omställningspension endast betalas ut i den mån den överstiger änkepensionen. Kvinnor födda 1945 eller senare beviljas däremot omställningspension i första hand.

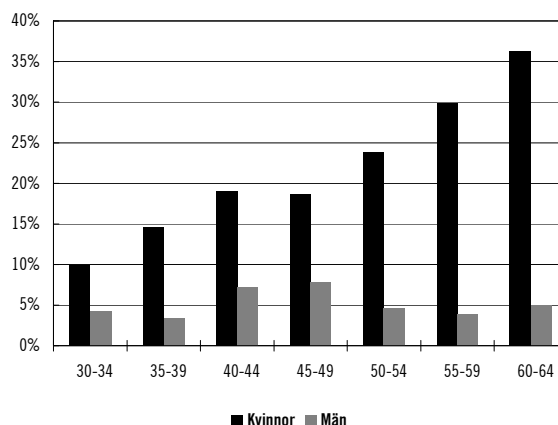
Diagram 3.5 Andel med omställningspension över garantinivå, utveckling 2003 - 2007

Källa: Försäkringskassan

Beräkningarna visar också att det framför allt är de något äldre kvinnorna som har en omställningspension som överstiger garantinivån. I åldersgruppen 60 – 64 gäller detta för 36 procent av kvinnorna och för 5 procent av männen. I åldersgruppen 30 – 34 är det däremot endast 10 procent av kvinnorna som har en omställningspension som överstiger garantinivån och 4 procent av männen. Skillnaden mellan åldersgrupperna kan förklaras av att personer som avlider i unga år inte alltid hunnit få en fast förankring på arbetsmarknaden och att deras efterlevande därför får lägre omställningspension än vad efterlevande till äldre personer som har arbetat i många år får. Detta åldersmönster gäller inte efterlevande män eftersom de äldre kvinnorna inte alltid haft en lika stark anknytning till arbetsmarknaden.

Diagram 3.6 Andel över garantinivå för olika åldersgrupper

Källa: Försäkringskassan

3.5 Revisionens iakttagelser

Ingen granskningsrapport eller revisionsberättelse med invändning har lämnats inom utgiftsområdet.

De iakttagelser som revisionen har framfört med anledning av rapporten Staten och pensionsinformationen RiR 2008:3 redovisas under avsnittet Ålderspensionssystemet utanför statsbudgeten.

3.6 Politikens inriktning

Utgiftsområdet Ekonomisk ersättning vid ålderdom handlar om grundskydd och riktar sig i huvudsak till äldre och särskilt till personer över 65 år. I stor utsträckning är det personer som har mycket begränsade möjligheter att påverka sin ekonomiska situation. Trygghet och stabilitet är väsentliga egenskaper för dessa ersättningar och grundskyddet bör därför vara värdesäkrat. I stor utsträckning är ersättningarna också det i och med kopplingen till prisbasbeloppet.

Det är emellertid många andra faktorer än de allmänna pensionerna som påverkar den faktiska levnadsstandarden för pensionärerna. Regeringen analyserar därför återkommande den ekonomiska utvecklingen för pensionärerna över tid och jämfört med andra grupper. Regeringen har i samband med detta konstaterat att det finns behov av att förbättra situationen för i första hand de sämst ställda pensionärerna. Regeringen lämnar i denna proposition förslag till ett förhöjt

grundavdrag vid beskattningen av pensionärer. Skattelättnaden gäller det stora flertalet pensionärer men är särskilt stor för pensionärer med låga inkomster.

Därutöver finns en grupp pensionärer med särskilt låga inkomster som inte betalar skatt eller som av andra skäl inte får en förbättrad ekonomisk situation till följd av skattesänkningen. För att dessa ska få en förbättring höjs även grundnivåerna för äldreförsörjningsstöd, särskilt bostadstillägg och förbehållsbeloppet vid fastställande av avgift enligt socialtjänstlagen.

Försäkringskassan har i studier kommit fram till att det finns ett relativt stort mörkertal, dvs. att det finns pensionärer som inte har ansökt om BTP trots att de har rätt till detta. Mörkertalet innebär därför att det finns en grupp ekonomiskt utsatta pensionärer som skulle ha en bättre situation om de ansökte om BTP. Eftersom BTP riktar sig till pensionärer med små ekonomiska marginaler så torde ett minskat mörkertal vara ett ytterligare effektivt medel för att förbättra för de sämst ställda pensionärerna.

I tryggheten för pensionärerna ligger också att vi har ett pensionssystem som är långsiktigt finansiellt och politiskt stabilt. Därmed finns även mycket goda förutsättningar för att grundtryggheten i pensionssystemet ligger fast och inte förändras beroende på pensionssystemets finanser eller en förändrad politisk majoritet. En viktig del i detta är den nyligen inrättade Pensiongruppen som har till uppgift att vårda pensionsöverenskommelsen och ta ansvar för pensionssystemets fortlevnad. För att stärka förutsättningarna för detta kommer en särskild pensionskrift ges ut som beskriver pensionsöverenskommelsen, dess bakgrund och principer samt hur pensionssystemet fungerar.

En ytterligare åtgärd för ett stabilt pensionssystem är att säkerställa en stark och effektiv pensionsadministration. Regeringen har därför inlett arbetet med att sammanföra all pensionsadministration till en särskild myndighet. Därmed blir kontaktytan för pensionärer och pensionssparare endast en myndighet. Samtidigt som kostnaderna på sikt kan minskas. Eftersom kostnaderna bärs av pensionssystemet är detta till gagn för både pensionssparare och pensionärer.

3.7 Förslag till författningsändringar

3.7.1 Höjd norm för den skäligenivån avseende särskilt bostadstillägg för pensionärer och äldreförsörjningsstöd

Regeringens förslag: Den skäligenivån inom förmånerna särskilt bostadstillägg för pensionärer och äldreförsörjningsstöd ska fr.o.m. den 1 januari 2009 höjas till 1,3546 gånger prisbasbeloppet för den som är ogift och till 1,1446 gånger prisbasbeloppet för den som är gift.

Ärendet och dess beredning: Förslaget har utarbetats i en arbetsgrupp inom Regeringskansliet och har beretts med Försäkringskassan.

Skälen för regeringens förslag: Arbetsgruppen har kartlagt och analyserat den ekonomiska standarden och dess utveckling för ålderspensionärerna som grupp. Utifrån denna analys föreslår regeringen en satsning på ålderspensionärerna. Satsningen omfattar det stora flertalet pensionärer och är särskilt stor för pensionärer med låga inkomster.

Satsningen sker i första hand genom att ett förhöjt grundavdrag för ålderspensionärer införs. Denna skattelättnad berör alla pensionärer med inkomster upp till cirka 363 000 kronor per år, men den är som störst för dem med låga inkomster. Alla förmånstagare får dock inte glädje av detta. Vissa får ingen förbättring trots skattelättnaden då de saknar skattepliktig pension medan den lägre skatten för andra motverkas av en lika stor sänkning av äldreförsörjningsstödet/det särskilda bostadstillägget. Det handlar om en begränsad grupp med låga inkomster. För att även dessa personer med den allra lägsta standarden ska få en förbättrad disponibel inkomst föreslår regeringen därför en höjning av den skäligenivån för äldreförsörjningsstöd och särskilt bostadstillägg.

Den skäligenivån per månad motsvarar sedan den 1 januari 2003 en tolfedel av 1,294 gånger prisbasbeloppet för ogifta och en tolfedel av 1,084 gånger prisbasbeloppet för gifta. Detta skulle med prisbasbeloppet för 2009 ha motsvarat 4 615 respektive 3 866 kronor per månad. Som ett led i regeringens politik för att förbättra för ålderspensionärerna med lägst inkomster föreslår regeringen att den skäligenivån

nadsnivån per månad höjs till en tolfedel av 1,3546 gånger prisbasbeloppet för ogifta och en tolfedel av 1,1446 gånger prisbasbeloppet för gifta vilket motsvarar 4 831 respektive 4 082 kronor per månad enligt prisbasbeloppet för 2009. Per år motsvarar detta en höjning med cirka 2 600 kronor.

För att de högre inkomsterna inte ska ätas upp av höjda kommunala avgifter höjs samtidigt nivån på det förbehållsbelopp som den enskilde garanteras ha kvar för normala levnadskostnader (utgiftsområde 9). Den höjs lika mycket som nivån för skälig levnadsstandard.

Förslaget om en höjning av den skäliga levnadsnivån beräknas öka utgifterna för det särskilda bostadstillägget för pensionärer och för äldreförsörjningsstödet med 30 miljoner kronor per år. Utgifterna beräknas samtidigt minska med 20 miljoner till följd av skattesänkningen. Nettoeffekten för anslagen beräknas bli en utgiftsökning med totalt 10 miljoner kronor per år.

3.8 Budgetförslag

3.8.1 1:1 Garantipension till ålderspension

Tabell 3.6 Anslagsutveckling 1.1 Garantipension till ålderspension

Tusental kronor

År	Utfall	20 370 900	Anslags-sparande	203 900
2007	Utfall	20 370 900		203 900
2008	Anslag	19 609 000 ¹	Utgifts-prognos	19 404 000
2009	Förslag	19 023 000		
2010	Beräknat	18 469 000		
2011	Beräknat	17 610 000		

¹Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet.2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition

Anslaget används för garantipension till ålderspension, hustrutillägg samt särskilt pensionstillägg för långvarig vård av sjukt eller handikappat barn.

Utgiftsstyrande faktorer för anslaget är i första hand prisbasbeloppets utveckling, befolkningsutvecklingen, följsamhetsindexeringen samt utvecklingen av den genomsnittliga pensionsnivån på de inkomstrelaterade pensionerna, inkomstpension, tilläggspension och premiepension.

Utgifterna för anslaget uppgick för budgetåret 2007 till cirka 20,4 miljarder kronor vilket var knappt 204 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och drygt 1 miljard kronor lägre än det belopp som betalades ut 2006. För 2008 beräknas anslaget underskridas med 205 miljoner kronor. Det totala anslagssparandet ökar därmed med samma belopp.

Garantipension är bosättningsbaserad och kan tidigast betalas ut från och med 65-årsdagen. För full garantipension krävs att man har varit bosatt i Sverige i 40 år, mellan 25 och 65 års ålder. För den som är född 1938 eller senare är det maximala belopp som kan betalas ut i garantipension 2,13 prisbasbelopp för en ogift pensionär och 1,9 prisbasbelopp för den som är gift. Garantipensionen reduceras av den inkomstrelaterade ålderspensionen och betalas endast ut som ett komplement till denna.

För personer som är födda 1937 eller tidigare kan garantipensionen högst betalas ut med 2,1814 prisbasbelopp för en ogift pensionär och med högst 1,9434 prisbasbelopp för den som är gift. Garantipensionen till dessa reduceras av främst inkomstrelaterad ålderspension, änkepension och tjänstepension.

Regeringens överväganden

I december 2007 uppbar 802 541 personer garantipension. Av dessa var 655 862 personer födda 1937 eller tidigare. Antalet personer som uppbar garantipension minskade med cirka 20 200 personer jämfört med december 2006 och minskningen beräknas fortsätta på grund av att antalet med inkomstgrundad ålderspension ökar. Följsamhetsindexeringen har också inneburit att de som redan uppbar pension fått en högre genomsnittlig inkomstrelaterad ålderspension.

Den genomsnittliga inkomstrelaterade ålderspensionen är högre för yngre och nyblivna pensionärer jämfört med de äldre som redan uppbar pension. Antalet personer vars garantipension är helt eller delvis reducerad ökar därmed. Samtidigt minskar antalet personer som inte har tjänat in någon inkomstrelaterad ålderspension alls stadig bland de nyblivna pensionärerna. År 2007 var medelbeloppet för garantipension för personer födda 1937 eller tidigare 26 800 kronor per år och för de som var födda 1938 eller senare 16 800 kronor per år.

Tabell 3.7 Härledning av ramnivån 2009–2011, för 1.1 Garantipension till ålderspension

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	19 609 000	19 609 000	19 609 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Övriga makroekonomiska förutsättningar	513 000	783 000	745 000
Volym	-1 099 000	-1 923 000	-2 744 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	19 023 000	18 469 000	17 610 000

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Regeringen föreslår mot bakgrund av ovanstående att 19 023 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Garantipension till ålderspension* för 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till 18 469 000 000 respektive 17 610 000 000 kronor.

3.8.2 1:2 Efterlevandepensioner till vuxna

Tabell 3.8 Anslagsutveckling 1:2 Efterlevandepensioner till vuxna

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	År	Slagslag	Belopp
2007	Utfall	15 701 922		Anslags-sparande	-185 202
2008	Anslag	15 738 000 ¹		Utgifts-prognos	15 706 000
2009	Förslag	15 842 000			
2010	Beräknat	15 553 000			
2011	Beräknat	15 061 000			

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2008 års ekonomiska vårproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för de inkomstrelaterade förmånerna omställningspension, förlängd omställningspension, särskild efterlevandepension och änkepension. Anslaget används dessutom för garantipension till dessa förmåner. Garantipensionen betalas ut som ett komplement till den inkomstrelaterade pensionen och reduceras av denna.

Efterlevandepension till vuxna betalas ut till personer som inte har fyllt 65 år. Därutöver betalas i vissa fall änkepension ut även efter 65 år. Särskild efterlevandepension är under avveckling och kan inte beviljas för dödsfall som inträffat 2003 eller senare utan kan endast betalas ut till dem som i december 2002 uppbar förmånen.

Omställningspensionen utgör ett ekonomiskt stöd under en övergångsperiod för att ge den efterlevande maken möjlighet att ställa om sin ekonomi till de ändrade förhållandena som dödsfallet medför. Pensionen betalas ut i tolv månader efter dödsfallet. Efter den första perioden kan omställningspensionen förlängas för den som har barn, längst tills det yngsta barnet fyller 12 år.

De utgiftsstyrande faktorerna för anslaget är främst utvecklingen av prisbasbeloppet och antalet kvinnor som är berättigade till änkepension. Fr.o.m. årsskiftet 2003/2004 följsamhetsindexeras de inkomstrelaterade pensionerna, vilket innebär att de räknas om med förändringen i inkomstindex minus 1,6 procentenheter.

Utgifterna för anslaget uppgick 2007 till 15 702 miljoner kronor vilket understeg anslaget med 167 miljoner kronor. Anslaget beräknas för 2008 underskridas med cirka 32 miljoner kronor vilket medför att anslagssparandet ökar med samma belopp.

Regeringens överväganden

Antalet kvinnor med garantipension till änkepension var i december 2007 ungefär 26 000 och med änkepension 357 000. Antalet kvinnor med änkepension har minskat sedan 1998. För 2009 uppskattas antalet änkor med garantipension till 19 600 och antalet kvinnor med änkepension beräknas minska till cirka 342 000.

Tabell 3.9 Härledning av ramnivån 2009–2011, för 1.2 Efterlevandepensioner till vuxna

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	15 738 000	15 738 000	15 738 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Övriga makroekonomiska förutsättningar	885 000	1 347 000	1 707 000
Volym	-781 000	-1 532 000	-2 384 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	15 842 000	15 553 000	15 061 000

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Regeringen föreslår mot bakgrund av ovanstående att 15 842 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:2 *Efterlevandepension till vuxna* för 2009.

För 2010 och 2011 beräknas anslaget till 15 553 000 000 respektive 15 061 000 000 kronor.

3.8.3 1:3 Bostadstillägg till pensionärer

Tabell 3.10 Anslagsutveckling 1.3 Bostadstillägg till pensionärer

Tusental kronor

2007	Utfall	7 262 856	Anslags-sparande	-107 019
2008	Anslag	7 177 000 ¹	Utgifts-prognos	7 157 000
2009	Förslag	7 118 000		
2010	Beräknat	7 268 000		
2011	Beräknat	7 253 000		

¹Inklusive tillägsbudget i samband med 2008 års tillägsbudgetproposition (bet.2007/08:FiU21) och förslag till tillägsbudget i samband med denna proposition

Anslaget används för bostadstillägg till pensionärer (BTP) och särskilt bostadstillägg till pensionärer (SBTP). Syftet med bostadstillägget är att även personer med låg eller ingen inkomstrelaterad pension ska ges ekonomiska möjligheter till en skälig bostadsstandard. De utgiftsstyrande faktorerna för anslaget är främst utvecklingen av prisbasbeloppet, boendekostnaderna, inkomstutvecklingen och benägenheten att ansöka om bostadstillägg (mörkertalet).

Utgifterna för anslaget uppgick 2007 till 7 263 miljoner kronor. Det är 92 miljoner kronor lägre än det anvisade anslagsbeloppet. Anslaget för 2008 beräknas underskridas med 20 miljoner kronor vilket medför att det negativa anslagssparandet minskar med samma belopp.

BTP är en inkomstprövad förmån och den inkomst som överstiger ett fribelopp reducerar bostadstillägget. Som inkomst räknas tex. pensioner och arbetsinkomster. Fribeloppet är 2,17 prisbasbelopp för en ogift ålderspensionär och 1,935 för den som är gift. Den inkomst som överstiger fribeloppet reducerar bostadstillägget med 62 procent av den del av inkomsten som inte överstiger ett prisbasbelopp och med 50 procent av inkomsten därutöver. Fr.o.m. den 1 januari 2008 sker en sänkt viktning av arbetsinkomster vilket medför att arbetsinkomster inte reducerar bostadstilläggets storlek lika mycket som tidigare, vilket bidrar till att stimulera personer med BTP till arbete samtidigt som bostadstillägget förbättras.

Bostadstillägget påverkas också av förmögenhet, det gäller avkastning av kapital och, i de fall

förmögenheten överstiger 100 000 kronor för ogifta och 200 000 för makar, räknas 15 procent av det överskjutande beloppet som inkomst. I och med att förmögenhetsskatten har avskaffats fr.o.m. 2008 registrerar Skatteverket inte längre uppgifter om förmögenhet. Detta innebär att Försäkringskassans kontrollmöjligheter försämrats, men uppgifter om förmögenhet kan fortfarande kontrolleras. Till exempel är avkastning av förmögenhet fortfarande skattepliktig och registreras därför av Skatteverket. Försäkringskassan kan alltså via Skatteverket få uppgift om det finns en förmögenhet. Det är också möjligt för Försäkringskassan att skriftligen fråga banker och andra penningförvaltande institut om storleken på det kapital de förvaltar för en person.

Särskilt bostadstillägg betalas ut som en utfyllnad om inkomsten efter det att bostadskostnaden är betald understiger vad som kan anses som skäligt. Gränsen för vad som kan anses som skälig bostadskostnad är 6 200 kronor per månad från och med januari 2007. Särskilt bostadstillägg betalas ut upp till en viss skälig levnadsnivå som, enligt förslag i denna proposition, kommer att vara 4 831 kronor per månad dvs. en tolftedel av 1,3546 gånger prisbasbeloppet för en ensamstående och 4 082 kronor per månad dvs. en tolftedel av 1,1446 gånger prisbasbeloppet för en gift pensionär fr.o.m. den 1 januari 2009. Per år motsvarar detta en höjning med cirka 2 600 kronor. Antalet ålderspensionärer med SBTP minskade kraftigt i och med att pensionerna förbättrades 2003 och antalet uppgick till cirka 3 700 personer i december 2007.

Mörkertalet

Inom förmånen bostadstillägg till pensionärer m.fl. har Försäkringskassan tidigare, i samarbete med SCB, genomfört en studie av det s.k. mörkertalet dvs. hur många som inte har bostadstillägg men som kan förmodas ha rätt till förmånen. Studien visade att mörkertalet kunde vara så högt som 28 procent, 25 procent för ålderspensionärer och drygt 32 procent för personer med aktivitets- eller sjukersättning. Det statistiska materialet var emellertid osäkert och Försäkringskassan har nu gjort en ny studie i samarbete med SCB. Studien redovisas i Försäkringskassans skrivelse S2008/6069/SF till regeringen. Den nya studien visar att mörkertalet i stället är 13 procent, knappt 17 procent för ålderspensionärer och knappt 5 procent för personer med aktivitets- eller sjukersättning. Den stora skill-

naden förklaras, i huvudsak, av att SCB har förbättrat sitt statistiska material. Enligt Försäkringskassans bedömning har också antalet som söker bostadstillägg ökat med tiden vilket bidrar till att förklara skillnaden i resultaten. Det statistiska materialet är nu bättre men Försäkringskassan påpekar att det fortfarande finns vissa brister i det. Trots detta finns det en relativt stor grupp som inte har bostadstillägg trots att de är berättigade till förmånen. Hur mycket kostnaden för bostadstillägget skulle öka som en effekt av Försäkringskassans åtgärder för att minska mörkertalet är för närvarande svårt att bedöma. Försäkringskassan ska bl.a. göra ett informationsutskick till personer som förmodas ha rätt till BTP men som inte uppbär förmånen. Det är först efter Försäkringskassans utvärdering av detta som en säkrare bedömning av kostnaderna kan göras varför regeringen ännu inte tagit hänsyn till de eventuellt ökade kostnader som kan uppstå som en följd av Försäkringskassans åtgärder.

Regeringens överväganden

Antalet pensionärer som får BTP har minskat de senaste åren och trenden väntas hålla i sig. I december 2007 uppbär 276 452 ålderspensionärer bostadstillägg jämfört med 286 770 i december 2006. Anledningen till att antalet personer med BTP minskar är att de nyblivna pensionärerna, i genomsnitt, har högre pension jämfört med dem som redan uppbär pension. Utvecklingen av kostnaderna motverkas dock av genomförda förbättringar av bostadstillägget. Försäkringskassans försämrade kontrollmöjligheter avseende förmögenhet bedöms för närvarande endast påverka kostnaderna för bostadstillägget marginellt. Försäkringskassans åtgärder för att minska mörkertalet bedöms på sikt öka kostnaderna för bostadstillägget.

Förslaget i denna proposition att den skäligen levnadsnivån för särskilt bostadstillägg ska höjas fr.o.m. januari 2009 beräknas medföra en nettoökning av anslaget med cirka 1 miljon kronor per år fr.o.m. 2009.

Tabell 3.11 Härledning av ramnivån 2009–2011, 1:3 Bostadstillägg till pensionärer

Tusentals kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	7 177 000	7 177 000	7 177 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	1 000	1 000	1 000
Övriga makroekonomiska förutsättningar	202 000	-5 000	43 000
Volym	92 000	-16 000	-169 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt	50 000	111 000	201 000
Förslag/beräknat anslag	7 118 000	7 268 000	7 253 000

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Regeringen föreslår mot bakgrund av ovanstående att 7 118 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Bostadstillägg till pensionärer* för 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till 7 268 000 000 respektive 7 253 000 000 kronor.

3.8.4 1:4 Äldreförsörjningsstöd

Tabell 3.12 Anslagsutveckling 1.4 Äldreförsörjningsstöd

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Antal
2007	Utfall	402 374	326
2008	Anslag	424 000 ¹	430 000
2009	Förslag	473 000	
2010	Beräknat	514 000	
2011	Beräknat	550 000	

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet.2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition

Anslaget används för äldreförsörjningsstöd. Äldreförsörjningsstöd är en helt inkomstprövad förmån som ska garantera de personer som är bosatta i Sverige och är 65 år eller äldre en viss skälig levnadsnivå. Den skäliga levnadsnivån är densamma som för särskilt bostadstillägg till pensionärer (SBTP) och föreslås i denna proposition till 1,3546 gånger prisbasbeloppet för den som är ogift och till 1,1446 gånger prisbasbeloppet för den som är gift. Dessutom kan ersättning ges för en skälig bostadskostnad, som från och med januari 2007 är 6 200 kronor dvs. samma som för SBTP.

De som kan få äldreförsörjningsstöd är personer, som har fyllt 65 år och som inte kan försörja sig på pensionen eller på något annat sätt och därför i stor utsträckning annars skulle ha varit hänvisade till socialbidrag. Huvudanledningen till att de inte kan försörja sig på pensionen är att garantipensionen är reducerad eftersom de inte har bott tillräckligt länge i Sverige. Det kan också vara personer som har låg ålderspension därför att de tagit ut den tidigt eller varit egna företagare som inte betalat sina pensionsavgifter. I december 2007 hade 10 941 personer äldreförsörjningsstöd. Omkring en tredjedel av dessa är födda i Sverige.

Regeringens överväganden

Anslaget beräknas för budgetåret 2008 överskridas med 6 miljoner kronor då antalet personer som är berättigade till äldreförsörjningsstöd visat sig vara något högre än vad som tidigare uppskattats.

Förslaget i denna proposition att den skäliga levnadsnivån för äldreförsörjningsstöd ska höjas fr.o.m. januari 2009 beräknas medföra en nettoökning av anslaget med cirka 9 miljoner kronor per år fr.o.m. 2009.

Tabell 3.13 Härledning av ramnivån 2009–2011, för 1.4 Äldreförsörjningsstöd

<i>Tusental kronor</i>			
	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	424 000	424 000	424 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	9 000	9 000	9 000
Övriga makroekonomiska förutsättningar	3 000	9 000	9 000
Volym	37 000	72 000	108 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	473 000	514 000	550 000

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Regeringen föreslår mot bakgrund av ovanstående att 473 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:4 *Äldreförsörjningsstöd* för 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till 514 000 000 respektive 550 000 000 kronor.